

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-05-07
Besvaras senast
2020-05-28

Till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:396 Arbetsmiljöarbetet under coronakrisen

Sjuksköterskor, undersköterskor, läkare och ambulanspersonal är några av de yrkesgrupper som hjältemodigt tar ett stort ansvar i det dagliga arbetet för att möta och vårda coronapatienter. Men även i det kommunala vård- och omsorgsarbetet utförs hjältedåd i syfte att förhindra att äldre blir sjuka och behöver vård. I detta arbete är det viktigt att personalen har en god och trygg arbetsmiljö.

Det var viktigt att Socialstyrelsen fick samordningsansvar gällande skyddsmateriel för att resurserna skulle finnas där det finns störst behov. Men trots detta larmade personal tidigt om att det inte fanns tillräckligt med skyddsutrustning ute i verksamheterna. Under lång tid har det saknats bland annat munskydd, visir, plasthandskar, handsprit och skyddskläder.

Det har inkommit mer och mer materiel, vilket är bra, och Socialstyrelsen möter i nuläget kommunernas och länsstyrelsernas begäran om stöd vid kritisk påverkan, det vill säga 48 timmars förbrukning i lager. Men flera av landets regioner rapporterar fortfarande betydande eller kritisk påverkan på tillgång till skyddsutrustning, främst skyddskläder.

Regeringen måste ta personalens oro på allvar när det gäller brist på utrustning och skyddsmateriel. Personalen måste få en säker och trygg arbetsmiljö. Ute i vården ropar chefer efter hjälp från regering och myndigheter att få fram skyddsmateriel. Den senaste tiden har det blivit uppenbart att en stor andel personal i hemtjänst och i kommunala äldreboenden anser sig sakna grundläggande skyddsutrustning i vårdnära situationer.

Uppenbart har många leverantörer velat bidra, men regelverket har varit krångligt, och det har därför tagit alldeles för lång tid att få fram tillräckligt med skyddsmateriel.

Trots att EU-kommissionen den 13 mars 2020 gav EU-länderna rekommendationer om att släppa på vissa krav (CE-märkning), om det inte minskar säkerheten för personalen, dröjde regeringen med åtgärder, exempelvis gällande skyddsmask 90. Den fick först inte användas trots att personal visste att den var säker och att de inte hade annat tillgängligt. Arbetsmiljöverket menade att masken inte hade rätt EU-märkning. Efter EU-beslutet ändrade verket den 18 mars sitt beslut, och nu används maskerna i vården och i andra

utsatta yrkesgrupper. Byråkrati får inte hindra säkerheten i vården så som skedde i detta fall. Under en pandemi är det bråttom att agera.

Arbetsmarknadsministern gav till slut den 7 april ett generellt uppdrag till Arbetsmiljöverket att under coronakrisen lätta på reglerna kring EU-/CE-märkning, vilket var välkommet. Men det är fortfarande bråttom att agera på bred front för att få fram all den materiel som olika personalgrupper behöver.

I april avled en sjuksköterska i 40-årsåldern som smittats av covid-19. Skyddsombud på sjukhuset anmälde dödsfallet till polisen eftersom skyddsutrustningen inte levde upp till Folkhälsomyndighetens krav. En polisutredning är inledd om arbetsmiljöbrott genom vållande till annans död.

Fackförbundet Kommunal har JO-anmält Arbetsmiljöverket efter att det uppdragats att myndigheten tonat ned betydelsen av att personal på äldreboenden måste bära visir och munskydd. Det är anmärkningsvärt att Arbetsmiljöverket agerat på det sättet eftersom alla vårdnära kontakter bör innefatta skyddsmateriel.

Skyddsutrustning till sjukvården har prioriterats, men tyvärr har den kommunala omsorgen såsom äldreboenden och hemtjänst fortfarande inte fått nödvändig materiel. Socialstyrelsen verkar inte ha prioriterat denna personalgrupp. Sannolikt har detta varit en riskabel strategi för både personal och vårdtagare i arbetet för att motverka spridning av covid-19.

Arbetsmiljölagsstiftningen är tydlig med att det är arbetsgivarens ansvar att se till att skydda personalen. De har dock svårt att uppfylla sitt åtagande i nuvarande läge när de inte centralt får tillgång till skyddsmateriel i den utsträckning som uppenbart krävs.

Ett skyddsombud som anser att personalen inte kan arbeta säkert kan besluta om ett så kallat skyddsombudsstopp. Men i nuvarande läge är det inte enkelt med en så drastisk åtgärd när så många behöver vård. Trots det har antalet skyddsombudsstopp som anmälts till Arbetsmiljöverket ökat dramatiskt.

Det arbete som utförs under pandemikrisen påverkar även den psykosociala arbetsmiljön ute i vård och omsorg. Att möta människor i livets slutskede är påfrestande, och personal kan behöva samtalsstöd för att orka. Här borde regeringen ge Socialstyrelsen ett uppdrag att särskilt lyfta det psykosociala

stödet till personalen under krisen. Här krävs även att resurser tas fram i form av stöd till kommuner och regioner.

Vid sidan av uppdrag till Arbetsmiljöverket borde Myndigheten för arbetsmiljökunskap, Mynak, få i uppdrag att följa hur stödet ges till personalen så att de inte får långvariga hälsokonsekvenser för framtiden. Personal har rätt att känna sig trygg på jobbet. Och om chefer ska kunna erbjuda personalen en säker arbetsmiljö måste regeringen och myndigheter se till att de kan uppfylla de krav som åligger dem. Detta måste gälla även i kristider. Det gäller nu att om möjligt förebygga allvarliga konsekvenser på arbetsmiljöområdet för alla de som arbetar i patientnära kontakter.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga arbetsmarknadsminister Eva Nordmark:

1. Anser ministern att skyddsmateriel är en viktig arbetsmiljöfråga, och vilka åtgärder planerar ministern i så fall att vidta inom ramen för sitt ansvarsområde i regeringen när det gäller skyddsmateriel under coronakrisen?
2. Anser ministern att det kan vara befogat att särskilt lyfta det psykosociala stödet till personalen inom vården, bland annat genom att ge ett uppdrag till Mynak att följa upp det psykosociala stödet?

.....

Désirée Pethrus (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders